

Toekomstvisie Bronckhorst 2030

“Blijvend Bronckhorst”

Toekomstvisie Bronckhorst 2030

“Blijvend Bronckhorst”

In dit rapport wordt de toekomstvisie weergegeven voor Bronckhorst 2030. De gemeente Bronckhorst kiest zelfbewust voor een scenario dat gericht is op het behoud van de kernkwaliteiten. De visie is het resultaat van een keuze uit drie scenario's. Deze scenario's zijn tot stand gekomen op basis van de ansichtkaarten met reacties van inwoners en medewerkers van de gemeente, themagesprekken met inwoners tijdens de zomertour, gesprekken met experts en betrokken partners uit de regio, werkateliers met beleidsmedewerkers en het bestuur van de gemeente Bronckhorst en consultatie van dorpsbelangenorganisaties.

INHOUD

Hoofdstuk 1. Toekomstvisie Bronckhorst 2030	7
Hoofdstuk 2. Autonome maatschappelijke ontwikkelingen en trends	9
Hoofdstuk 3. Kernkwaliteiten gemeente Bronckhorst	13
Hoofdstuk 4. Sterkte/zwakte analyse	15
Hoofdstuk 5. Drie toekomstscenario's	19
Hoofdstuk 6. De toekomstvisie van de gemeente Bronckhorst	23
Bijlage 1. Bronnenlijst	25
Bijlage 2. Uitslag stemmen toekomstvisie	26
Bijlage 3. Reacties op de drie scenario's	27
Bijlage 4. Procesverloop	37

Hoofdstuk 1. Toekomstvisie Bronckhorst 2030

Nut en noodzaak van een toekomstvisie voor Bronckhorst

De gemeente Bronckhorst is een bloeiende plattelandsgemeente welke in 2005 is ontstaan door de samenvoeging van de voormalige gemeenten Hengelo, Hummelo en Keppel, Steenderen, Vorden en Zelhem.

De gemeente Bronckhorst is een grote plattelandsgemeente (29.000 ha.) en telt bijna 38.000 inwoners.

Het gemeentebestuur van Bronckhorst heeft een Toekomstvisie Bronckhorst 2030 ontwikkeld. De visie vormt een kader om beter te kunnen sturen, te anticiperen op ontwikkelingen en richting te geven om keuzes te maken. De Toekomstvisie Bronckhorst 2030 vormt een kapstok voor alle beleid en activiteiten van de gemeente. De toekomstvisie is onderbouwd met autonome ontwikkelingen en trends. Kansen en uitdagingen voor de gemeente Bronckhorst worden duidelijk in deze Toekomstvisie 2030.

Leeswijzer

De visie is opgebouwd uit een analyse van de autonome ontwikkelingen (Hoofdstuk 2). Dit zijn de ontwikkelingen die van buiten af op de gemeente af komen. Vervolgens is gekeken naar de sterke en zwakke kanten van de gemeenschap in de gemeente Bronckhorst, om te kunnen inventariseren in hoeverre de gemeenschap de autonome ontwikkelingen aan kan en in hoeverre daarop succesvol gereageerd kan worden (Hoofdstuk 3 + 4). Tot slot worden keuzen gemaakt waarbij ontwikkelingsrichtingen gekozen worden door op verschillende wijze te reageren op de autonome ontwikkelingen en de sterke en zwakke kanten binnen de gemeenschap daarbij te benutten of te verbeteren. De ontwikkelingsrichtingen worden in scenario's samengebracht (Hoofdstuk 5 + 6).

Hoofdstuk 2. Autonome maatschappelijke ontwikkelingen en trends

De autonome maatschappelijke ontwikkelingen zijn als volgt beschreven¹:
(Het college heeft het document over de maatschappelijke ontwikkelingen vastgesteld op 13 mei 2008)

Demografie

Vanaf 2033 krimpt de Nederlandse bevolking. De top is dan bereikt op 17 miljoen inwoners. De provincie Gelderland krijgt te maken met een bevolkingsdaling. In de gemeente Bronckhorst zien wij een daling van 10% in de periode 2008 - 2040. Het inwoneraantal daalt naar verwachting in deze periode van 37.800 naar 33.900 inwoners.

Alle prognoses hebben met elkaar gemeen dat er uiteindelijk een krimp van de bevolking optreedt.

Vergrijzing

Ook de gemiddelde levensverwachting van de Bronckhorster stijgt. Het aandeel 65-plussers stijgt van 17% naar 32% (2005 - 2040). Deze groep is relatief gezond, heeft veel geld te besteden en heeft veel vrije tijd. Het absolute aantal ouderen dat zorg nodig heeft neemt toe.

Ontgroening

In de periode tot 2040 daalt het aandeel 15 tot 55 jarige Bronckhorsters van 50% naar 40%. In de periode 2010 - 2022 neemt het aantal leerlingen in het basisonderwijs in de Achterhoek met 20% af, daarna treedt licht herstel op. Het leerlingenaantal zal in de periode 2010 - 2040 met 15% afnemen.

Wonen

De huishoudens worden kleiner. Tot 2030 stijgt het aantal huishoudens met 9%, daarna neemt het aantal weer af. De stijging wordt vooral veroorzaakt door een toename van de alleenstaanden huishoudens.

De woningbehoefte van de huishoudens verandert. Onder invloed van vergrijzing en extramuralisering in de zorg, neemt de behoefte aan combinaties van wonen met zorg toe. De behoefte aan woningen voor kleine huishoudens en senioren neemt toe. Als gevolg van toenemende energiekosten en afname van het aantal personen per huishouden, zullen de woonlasten per persoon stijgen.

Mobiliteit

Het aantal vervoersbewegingen neemt toe. Als gevolg van gewenste mobiliteit en de vrije tijd van verhoudingsgewijs veel ouderen zal het aantal vervoersbewegingen toenemen. Dat leidt tot drukte op de wegen, toename van het energieverbruik en toename van de CO₂-uitstoot. Daar tegenover staat wel dat men ook combinaties van wonen en werken ziet, variabele werktijden en een concentratie van industrie en logistieke bewegingen.

Onthaasting

Dit is een tegentrend van onder andere de mobiliteitstoename. Onthaasting kan zich laten vertalen in bewegingen als "parttime living": mensen combineren wonen en werken over grote afstanden, bijvoorbeeld een appartement in Amsterdam en een huis in de Achterhoek, het hervinden van het authentieke platteland; genieten van rust, ruimte en ontspanning.

¹ De bronvermelding voor de navolgende gegevens is opgenomen in Bijlage 1

Platteland

Door een toename van de wereldbevolking dreigen voedseltekorten te ontstaan. 75% van de veehouderijsector in Gelderland is al gericht op export, dit percentage zal verder stijgen. De ontwikkelstrategie voor agrarische bedrijven die daarbij past is schaalvergroting, specialisatie of ontmenging en innovatie. Het aantal agrarische bedrijven zal afnemen. De ondersteuning van de overheid zal verder afnemen en ook de Europese landbouwsubsidies nemen af. Dit geldt vooral voor individuele subsidies en subsidies op grondstofproductie. Er komen meer subsidies voor landschapsonderhoud en leefbaarheid van het platteland. Er vindt een verbreding van het agrarische bedrijf plaats, waardoor ondernemers van kleine agrarische bedrijven zoeken naar verbreding door activiteiten te ontplooiën in recreatie, toerisme, zorg of detailhandel. Energievoorziening zal een belangrijke neveninkomst worden (bijvoorbeeld biomassa, windenergie). De overheid stelt steeds meer eisen aan agrarische bedrijven op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening. Daardoor wordt het voor de kleinere bedrijven steeds moeilijker om te blijven bestaan.

Economie

De bedrijvigheid blijft groeien tot 2020. Zowel de grote bedrijven, het midden- en kleinbedrijf als zelfstandigen zonder personeel. De laatste categorie voornamelijk in de sectoren bouw en zorg. Vanaf 2020 neemt het aantal bedrijven af. Op dit moment zorgen industrie (16%) en landbouw (15%) in de gemeente Bronckhorst voor een groot deel van de werkgelegenheid. Dit aandeel daalt ten gunste van de dienstverlening en vrijetijdgerelateerde activiteiten zoals sportieve ontspanning, vakanties, horeca en wellness.

Krimpende beroepsbevolking en arbeidsmarktkrapte

De potentiële beroepsbevolking (= aandeel 15 - 64 jarigen) in de provincie Gelderland daalt van 67% naar 59% in de periode van 2005 - 2040. Dit veroorzaakt personeelstekorten in technische en verzorgende beroepen, maar ook in het onderwijs en de semi-publieke dienstverlening. Volledige werkgelegenheid komt in zicht, maar de vraag komt niet overeen met het aanbod.

Maatschappij

Nederland bevindt zich in de overgang van verzorgingsstaat naar een verantwoordelijke samenleving waarbij burgers voor zichzelf dienen te zorgen en voor elkaar. De taak van de overheid beperkt zich tot mensen die niet aan de samenleving kunnen deelnemen. De lokale overheid krijgt meer verantwoordelijkheid met als doel maatwerk te leveren (bijvoorbeeld Wmo). Anderzijds is een trend waarneembaar waarbij de kosten voor de Wmo stijgen, omdat burgers hun 'recht op zorg' eerder verzilveren. Ook in de gemeente Bronckhorst, waar van oudsher een groot gevoel van saamhorigheid heerst en hulp aan naasten gemeengoed is, gebeurt dit.

Burgers geven steeds meer zelf de samenleving vorm. De overheid legt steeds meer verantwoordelijkheid bij burgers en maatschappelijke organisaties om de samenleving vorm te geven.

De vraag naar vrijwilligers zal toenemen, dit staat op gespannen voet met het aanbod. Een toenemend aantal leden van organisaties (clubs en verenigingen) beperkt zijn bijdrage tot een financiële bijdrage in de vorm van contributie of donatie. De bijdrage in de vorm van vrijwilligerswerk neemt af.

De diversiteit van leefstijlen onder senioren neemt toe. We kunnen niet meer spreken over de oudere, de diversiteit binnen de groep senioren neemt toe. Gemiddeld heeft de komende generatie senioren (50 plussers) een hogere opleiding, meer inkomen en een betere gezondheid. Daarbinnen ontstaat echter voor een grote groep een verslechtering van de inkomenssituatie. De inkomensverschillen nemen toe. De groep allochtone senioren groeit

snel. Binnen deze groep bestaan grote verschillen ten aanzien van scholing, taalbeheersing, inkomen en betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving.

De maatschappij krijgt te maken met een verdergaande individualisering. Traditionele maatschappelijke verbanden, die gebaseerd zijn op langdurige groepsloyaliteit, brokkelen af. Naoberschap en betrokkenheid komen onder druk te staan. Eenzaamheid neemt toe, vooral onder hoogbejaarden. Ook onder invloed van de extramuralisering van de zorg. De leefbaarheid van de kernen komt onder druk te staan. Publieke voorzieningen in de kernen komen onder druk te staan als gevolg van de bevolkingsdaling.

De vrijetijdsbesteding verandert omdat ouderen veel vrije tijd hebben. 20 - 65 jarigen hebben steeds minder vrije tijd beschikbaar. Vrije tijd wordt steeds meer ingepland. Het aandeel Nederlanders dat volgens de normen voldoende beweegt, stijgt. Het aandeel Nederlanders dat cultureel actief is stijgt. En daarmee ook het bezoek aan theater en film.

Hoofdstuk 3. Kernkwaliteiten gemeente Bronckhorst

Kernkwaliteiten zijn de eigenschappen om ons heen die het aantrekkelijk maken om in de gemeente Bronckhorst te wonen, te werken en te recreëren. Het zijn de kwaliteiten die de identiteit van het gebied en de samenleving bepalen. Veel kwaliteiten zijn bijna onlosmakelijk verbonden met elkaar, zoals landschap met landbouw en naoberschap en rust en ruimte met woon- en werkklimaat. Maar er zijn meerdere combinaties te leggen. Het geheel van de kwaliteiten maakt de gemeente Bronckhorst aantrekkelijk. Om meer inhoud te geven aan de kernkwaliteiten worden zij onderstaand door middel van steekwoorden omschreven. De omschrijving is niet uitputtend. De kernwoorden komen voort uit de verschillende sessies / bijeenkomsten in het kader van de ontwikkeling van de toekomstvisie.

- Landschap: afwisselend landschap, coulisselandschap, vele jaren niet veranderd en dus herkenbaar, geen grootschalige veranderingen aan het landschappelijk raamwerk.
- Rust en ruimte: er is rust en ruimte omdat er geen kernen aan elkaar gebouwd zijn waardoor er ruimte is. Als er ruimte is, dan ontstaat er rust. De rust komt ook door de aard en mentaliteit van de bewoners.
- Naoberschap: naastenzorg, integriteit, loyaliteit, zorg voor elkaar, elkaar kennen en gemeenschapszin.
- Landbouw: van oudsher landbouwgebied met veel boerenbedrijven, economische drager van het landschap, boeren zijn belangrijk voor het onderhoud van het landschap.
- Kleinschaligheid: kleine kernen, geen grootstedelijke ontwikkelingen, geen flats of veel hoogbouw, woningbouw en bedrijvigheid passend en/of versterkend bij de kern of het landschap.
- Woon- en werkklimaat: je thuis voelen, ruimte hebben om te leven, veiligheid.

Bij het maken van de drie scenario's spelen deze kernkwaliteiten een belangrijke rol. Zij vormen als het ware het uitgangspunt voor elk van de scenario's.

Hoofdstuk 4 Sterkte/zwakte analyse

Uit de inbreng van alle betrokkenen is in mei 2008 een sterkte/zwakte analyse vastgesteld door het college. Uit de sterkte/zwakte analyse en de resultaten van de autonome ontwikkelingen op de terreinen van demografie, wonen, mobiliteit, platteland, economie en andere maatschappelijke ontwikkelingen zijn drie scenario's beschreven die in het volgende hoofdstuk aan de orde komen. Naast deze twee elementen vormden de kernkwaliteiten van de gemeente Bronckhorst het derde element waarop de toekomstscenario's zijn gebaseerd.

Sterkte/zwakte analyse gemeente Bronckhorst

De expertgroepen hebben aan de hand van sterkte/zwakte analyses op het gebied van economie, ruimte en maatschappelijke ontwikkelingen input geleverd voor de visie. De drie sterkte en zwakte analyses zijn hierna weergegeven.

Economie

Sterkten	Zwakten
<p>Vakmanschap en ambachtschap. Hoogwaardige kwalitatieve bedrijven, innovatief. Vestigingsklimaat: ruimte, rust, geen files en dergelijke.</p> <p>Arbeidsmoraal en mentaliteit. Lage werkloosheid (ten opzichte van de regio).</p> <p>Veel recreanten uit eigen regio. Ligging centraal tussen drie valley's.</p>	<p>Imago van toeristenmekka. Accent ligt te veel op rust en ruimte. Instrumentarium gemeente houdt snelheid ontwikkelingen niet bij. Weinig toeristen van buiten, geen toeristische trekker. Jongeren trekken weg. Te weinig solidariteit en draagvlak om voorzieningen in stand te houden.</p>
Kansen	Bedreigingen
<p>Toenemende vraag naar vrijetijdsbesteding. Ouderen/senioren hebben meer te besteden. Schaalvergroting agrarische sector. Actieve beroepsbevolking neemt toe. Jongeren interesseren in beroepen die hier sterk zijn. Relatie leggen tussen onderwijs en bedrijven in de regio. Combinatie van toerisme en bedrijvigheid.</p> <p>Inzetten op kennis en banen om jongeren te houden/trekken.</p> <p>Combinatie zoeken tussen de drie Valley's. Pendelwerking op gang brengen tussen de drie Valley's. Laten zien waar je trots op bent in de gemeente Bronckhorst. Promotie en marketing. Investeren in het overbrengen van cultuur. Combinatie zoeken van toerisme met bijvoorbeeld zorg.</p>	<p>Afnemende interesse voor vrijwilligerswerk. Van de mensen >55 werken er maar één op de vier. Vergrijzing. Krimpende bevolking.</p> <p>Krapte op de arbeidsmarkt.</p> <p>Bedreiging leefbaarheid. Toenemende druk op voorzieningen in de kernen. Vertrutting van het landschap door verbreding landbouw. Gemeente die door regelgeving de innovatie, vernieuwing en snelheid van bedrijven niet bij kan houden.</p>

Ruimte

Sterkten	Zwakten
<p>Landschap en natuur. Rust en ruimte. Mentaliteit inwoners. Gemeenschapszin. Kleinschaligheid, langzame processen. Identiteit van de kleine kernen. Vakmanschap en innovativiteit. Naoberschap.</p>	<p>Bescheidenheid. Gebrekkige marketing, promotie. Slechte ontsluiting. Geen snelle ICT infrastructuur.</p>
Kansen	Bedreigingen
<p>Promoten, vermarkten van het gebied. Samenwerking met gemeenten in de Achterhoek. De gemeente Bronckhorst heeft tien kilometer riviergrens, doet hier niets mee. Benutten van mogelijkheden snelle ICT verbindingen. Combinatie zoeken met de drie Valley's. Toenemende vraag naar vrijetijdsbesteding. Bundelen van wonen en werken. Schaalvergroting landbouw. Bundelen van voorzieningen in de kernen. Hoogwaardige industrie.</p>	<p>Globalisering (verschuiving processen). Individualisering. Afnemende leefbaarheid. Afnemende levensvatbaarheid van het platteland. Afnemende deelname aan verenigingen. Versnippering. Schaalvergroting landbouw, stapelen past niet in het gebied.</p>

Maatschappij

Sterkten	Zwakten
<p>Gemeenschapszin. Rust, ruimte, natuur en cultuur. Naoberschap. Veilige en prettige woonomgeving. Verenigingsleven. Aantal vrijwilligers.</p>	<p>Geen geschikt leefklimaat voor jongeren, weinig vertier. Onvoldoende banen voor hoger opgeleiden. Tekort aan vakbekwaam personeel (technisch en dergelijke). Laag aanbod starterswoningen. Import/forenzen hebben geen binding met het dorp.</p>
Kansen	Bedreigingen
<p>35+ers die met gezin terugkeren naar hun roots. Aanbieden van stageplekken in de gemeente. Leer-werk trajecten voor mbo-ers. Levensloopbestendig bouwen. Bundelen van activiteiten en voorzieningen, muziek, cultuur, scholen en sport. Aanbieden van activiteiten buiten verenigingsbesteding. Toenemende behoefte aan cultuuruitingen.</p>	<p>Bevolkingsdaling en ontgroening. Afnemende leefbaarheid van het platteland. Afnemende doorstroming woningmarkt. Afnemende belangstelling voor traditioneel verenigingsleven. Complexer wordende maatschappij, participeren wordt moeilijker. Toenemend gevoel van eenzaamheid onder ouderen. Afnemende interesse voor vrijwilligerswerk.</p>

Kansen	Bedreigingen
<p>Toenemende zorgvraag. Ontwikkelen op gebied van zorg (zorghotels en dergelijke). ICT integreren in de zorg.</p>	<p>Voorzieningenniveau van de kernen is niet voldoende voor ouderen. Tekort aan vaktechnisch personeel en personeel in de zorg.</p>

Deze sterkte/zwakte analyses zijn in het college van 13 mei 2008 vastgesteld.

Deze sterkte/zwakte analyses zijn in de loop van het project aangevuld door de dorpsbelangenorganisaties en de beleidsmedewerkers. Dit heeft geleid tot de volgende SWOTplus-analyse².

SWOTplus-analyse

Sterkten	Zwakten
<p>Gemeenschapszin, naoberschap Mentaliteit inwoners, arbeidsmoraal Vakmanschap, ambachtschap Verenigingsleven, aantal vrijwilligers Landschap (coulissen), rust, ruimte, natuur en cultuur Kleinschaligheid Identiteit van de kleine kernen Veilige en prettige woonomgeving Gunstig vestigingsklimaat bedrijven Centrale ligging tussen health, technology en food valley Mogelijkheid om watersysteem regionaal te sturen Landbouw</p>	<p>Bescheidenheid inwoners Bereikbaarheid, ontsluiting richting snelwegen en OV Geen geschikt leefklimaat voor jongeren, weinig vertier Tekort aan banen voor hoger opgeleiden Tekort aan vakbekwaam personeel (technisch e.d.) Laag aanbod starterswoningen Binding van import en/of forenzen met de kernen en de regio ICT-infrastructuur Imago van toeristenmekka met teveel accent op rust en ruimte (eldorado voor fietsende 55+-ers) Geen toeristische trekker Te weinig solidariteit/draagvlak om voorzieningen in stand te houden Geen centrumvoorzieningen (theater, bioscoop, ziekenhuis e.d.)</p>
Kansen	Bedreigingen
<p>Senioreneconomie: zorg, wellness, toerisme, vrije tijd Jongeren (MBO en HBO) interesseren voor banen binnen senioreneconomie, industrie, bouw, landbouw via opleiding, stages, leren en werken Investeren in bestaande bedrijven, ontwikkeling stimuleren d.m.v. netwerken Bestaande innovatieve bedrijven gebruiken voor imago van Bronckhorst met gunstig vestigingsklimaat Schaalvergroting en innovatie in de landbouw (grootschalige landbouw in kleinschalig gebied) Promoten van gebied i.s.m. regiogemeenten Kwaliteiten Bronckhorst vermarkten met als doel aantrekken van toeristen, werkgelegenheid en inwoners</p>	<p>Vergrijzing Ontgroening Bevolkingsdaling Leefbaarheid kleine kernen en platteland Agrarische bedrijven die vertrekken naar elders Tekort aan vaktechnisch personeel Tekort aan personeel in de zorg</p>

² SWOT = Strengths, Weaknesses, Opportunities & Treats (Sterktes, Zwaktes, Kansen & Bedreigingen).

Kansen	Bedreigingen
<p>Combinaties zoeken tussen sectoren als toerisme, landbouw, zorg, dienstverlening</p> <p>Combinaties van wonen en werken</p> <p>Combinaties van activiteiten en basisvoorzieningen in kernen (buiten verenigingsverband); muziek en cultuur, scholen en sport</p> <p>Zelforganiserend vermogen van de kernen (dbo's)</p> <p>Aanbieden van arrangementen op gebied van toerisme, recreatie, wellness, evenementen, kunst, cultuur</p> <p>Duurzame energiewinning (bijv. bio-energie, zonne-energie)</p> <p>Combinaties van ouderen en jongeren</p> <p>Richten op de terugkeer van de 35+-er met gezin</p> <p>Differentiëren in imago/kwaliteiten van de grotere kernen</p> <p>Concentratie van winkel- en uitgaansvoorzieningen en nieuwbouw in de grootste kernen</p>	<p>Gemeente die door overheidsregelgeving de gewenste vernieuwing niet kan bijbenen</p>

Hoofdstuk 5: Drie toekomstscenario's

Voor de toekomstvisie van de gemeente Bronckhorst zijn drie scenariorioltingen ontwikkeld. Elk van deze richtingen laat de gemeente Bronckhorst op zich een bepaalde wijze ontwikkelen en laat zien welke acties welke gevolgen kunnen hebben. We hebben gekozen voor een vooruitstrevend en innovatief scenario, een scenario dat deels met de trends mee gaat en deels er tegenin en een behoudend scenario

Het vooruitstrevende scenario (Scenario 1) probeert door het inzetten op innovatie en vernieuwing tegenwicht te bieden aan de trends en ontwikkelingen. Door een keuze te maken voor deze richting zoekt Bronckhorst de uitdaging op zodat het minder last ondervindt van de trends.

Het volgende scenario (Scenario 2) biedt enerzijds tegenwicht door te ontwikkelen op duurzaamheid (dat kan zowel fysiek als sociaal) en is er op gericht dit te behouden. Ook al wijzen bepaalde trends de andere kant op. Maar het behoud veert mee met in hoeverre de trends en ontwikkelingen impact hebben op de gemeente Bronckhorst.

Het behoudende scenario (Scenario 3) conformeert zich met de trends en ontwikkelingen. Het centrale thema van deze richting is vergrijzing, ontgroening en krimp. In plaats van hier tegenin te gaan, past de gemeente Bronckhorst zich in dit scenario aan op deze ontwikkelingen. Deze richting heet 'krimp in goede banen leiden'.

De drie verschillende scenario's worden hierna beschreven. Bij elk scenario is ook een sfeerbeeld weergegeven. De sfeerbeelden hebben tijdens het ontwikkelen van de toekomstvisie een rol gespeeld bij de beeldvorming over de drie scenario's.

Scenario 1

Wat betreft het landschap en de landbouw zijn er grootschalige innovatieve landbouwbedrijven, maar deze passen wel in het landschap. De intensieve veehouderijen worden geclusterd. Er is grootschalige duurzame energie op initiatief van de gemeente. Om de leefbaarheid te verbeteren wordt naoberschap door inwoners aan nieuwe inwoners geleerd. Soortgelijke voorzieningen liggen bij elkaar, verspreid over het gebied. Hierdoor ontstaat aantrekkingskracht. Lokaal initiatief op het gebied van activiteiten en voorzieningen worden geleid door de marktwerking. Het aantal scholen blijft stabiel; hier ligt de focus op innovatie.

De promotie van de gemeente Bronckhorst is gericht op het vestigingsklimaat. Vooral innovatieve bedrijven hebben aantrekkingskracht. De nadruk ligt op een combinatie van kennis. Kennisnetwerken (foodvalley, techvalley, healthvalley) worden gecreëerd. De gemeente is in trek bij alle leeftijdsgroepen en er zijn genoeg voorzieningen. Er is een jaarlijkse toename van het aantal woningen. Er zijn verschillende combinaties van wonen-werken en zorg-wellness ontstaan. Ouderen wonen middenin de kernen. Daarnaast is er veel variatie en innovatie in vrijetijdsbesteding. Recreatieve voorzieningen zijn vooral gericht op toeristen.

Scenario 2

In het landschap zijn grootschalige landbouwbedrijven, maar deze passen wel in het landschap. De gemeente stimuleert duurzame energie. De leefbaarheid blijft behouden door een nieuwe vorm van naoberschap, rentmeesterschap. Er zijn 'kerncentrales' met combinaties van voorzieningen en activiteiten, welke bepaald zijn door de inwoners. De voorzieningen zijn vooral geclusterd in de drie grootste kernen. De kwaliteit van scholen is belangrijker dan de kwantiteit.

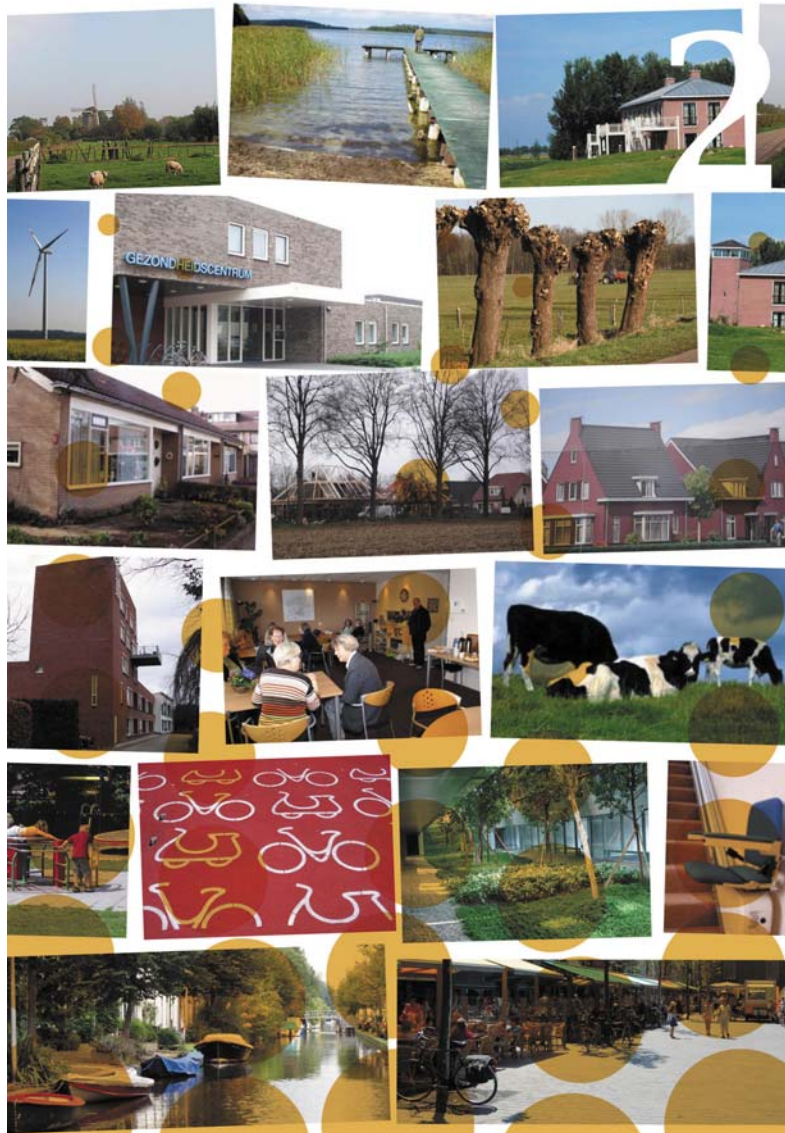
De promotie van de gemeente Bronckhorst is vooral gericht op innovatieve bedrijven en jonge gezinnen. Er ontstaat nieuwe werkgelegenheid in de zorg- en wellness-sector. Daarnaast is er een kenniscentrum voor stageplaatsen en zijn er bedrijven en opleidingen met een baangarantie voor mbo-ers in de zorg en techniek.

De gemeente is vooral in trek bij jonge gezinnen. Alle voorzieningen zijn aanwezig op korte tot middellange afstand. Er is goed kwalitatief onderwijs en betaalbare kinderopvang.

Het huidige aantal woningen blijft gehandhaafd. Er komen, in verhouding, wel meer levensloopbestendige woningen. Ook zijn er veel zorghotels en zorgboerderijen.

De uiteenlopende toeristische en culturele voorzieningen passen bij het karakter van de streek. Er is een T-huis voor beleving, arrangementen en ontmoeting.

De recreatieve voorzieningen zijn vooral gericht op inwoners en toeristen.

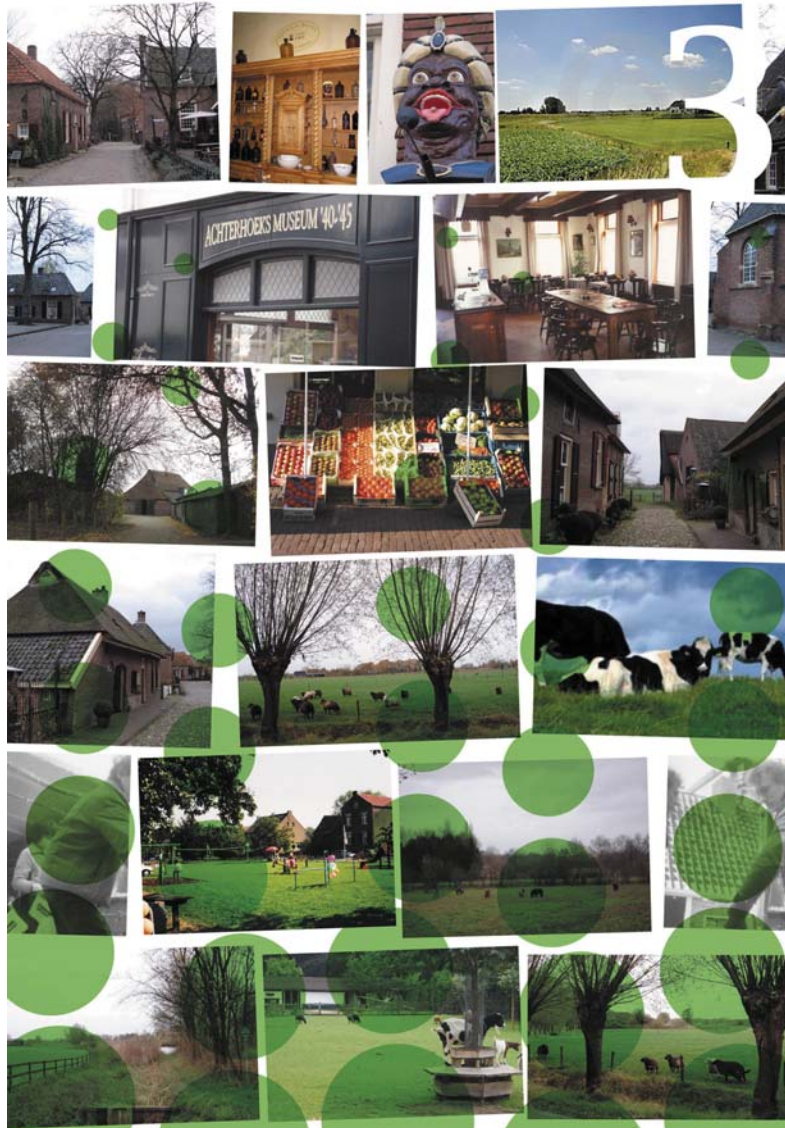
Scenario 3

Er zijn geen grootschalige landbouwbedrijven. Boeren ontplooiën nevenactiviteiten, zoals biologische producten en zorgboerderijen. Duurzame energie wordt op eigen initiatief ontwikkeld.

De leefbaarheid wordt in stand gehouden door de huidige vorm van naoberschap. Daarnaast worden lokale voorzieningen gesubsidieerd, waarvan inwoners de inhoud bepalen. Alle (grotere) voorzieningen worden geclusterd in een kern. Scholen worden zoveel mogelijk behouden.

De gemeente Bronckhorst wordt niet gepromoot. De werkgelegenheid is in balans met krimp, bestaande bedrijven worden gefaciliteerd door de gemeente. Initiatieven op het gebied van zorgvoorzieningen worden gestimuleerd. De gemeente is vooral in trek bij de huidige inwoners. Jongeren zijn afhankelijk van buursteden voor voorzieningen.

Het aantal woningen is in balans met de krimp. Eengezinswoningen worden vervangen door woon-zorgcombinaties en starterswoningen. Daarnaast zijn er zorghotels, zorgboerderijen en is er zorg aan huis. Mantelzorg wordt door de gemeente gestimuleerd. Alle combinaties van toerisme, recreatie en landbouw zijn mogelijk. Het aanbod van recreatieve voorzieningen is gebaseerd op het initiatief van de inwoners.

Hoofdstuk 6. De toekomstvisie van de gemeente Bronckhorst

Inleiding

Het college van de gemeente Bronckhorst heeft op basis van de reacties van alle betrokkenen gekozen voor scenario 2. In dit scenario houdt de gemeente Bronckhorst vast aan een inwonersaantal van 37.000 inwoners. In de reacties van de experts, de raad, medewerkers en inwoners zijn richtlijnen en kaders gegeven voor het uitwerken en verdiepen van elementen van deze visie naar een meer concreet meerjarenprogramma en vervolgens naar projecten.

Visie Bronckhorst 2030: “*Blijvend Bronckhorst*”

In 2030 ziet de wereld er anders uit dan nu. Onder invloed van de vergrijzing, de krimp van de bevolking, een verdere individualisering van de maatschappij, kleinere huishoudens en nieuwe woon-/werkvormen maakt Bronckhorst voor 2030 keuzes om zich bewust verder te ontwikkelen als Blijvend Bronckhorst. Een gemeente waarin kernkwaliteiten als een afwisselend landschap, rust en ruimte, Naoberschap, landbouw, kleinschaligheid en een woon- en werkklimaat waarin je je thuis voelt centraal staan. Bronckhorst kiest daarbij voor een regisserende overheid. Een handreiking voor wie dat nodig heeft en zelfstandigheid voor wie dat kan. Hetzelfde geldt voor het sturen van ontwikkelingen in de gemeente. Een gemeente die voor 37.000 inwoners kiest voor behoud en kwaliteit.

In het Bronckhorst van 2030 is de werkgelegenheid verder gegroeid en hebben jonge mbo-ers een baangarantie als het gaat om zorg en techniek. Door versterkt inzetten op PR en marketing komen er meer jonge gezinnen naar Bronckhorst om te genieten van de kwaliteit van het wonen en het Naoberschap en werken zij in de nieuwe innovatieve bedrijven die door een campagne de aantrekkelijkheid van Bronckhorst als vestigingsplaats hebben ontdekt.

Bronckhorst heeft zijn voorzieningen, als het zwembad, een sporthal en winkels dan geclusterd in de grote kernen. De kleinere dorpen hebben kerncentrales voor de 4 O's (ontwikkeling, ontplooiing, ontspanning en ontferming), bepaald door initiatieven en behoeften van de eigen inwoners. Waar nodig met ondersteuning van de regisserende overheid.

LANDSCHAP EN LANDBOUW

Landschap en landbouw hebben een belangrijke plaats in de toekomst van Bronckhorst. De kernkwaliteiten van de gemeente bestaan voor meer dan de helft uit waarden die te maken hebben met ruimtelijke kwaliteiten. In 2030 is er daarom ruimte geboden aan schaalvergroting voor onze landbouwbedrijven binnen landschappelijke kaders. Bronckhorst wil de mogelijkheid bieden aan nieuwe bedrijven om zich te vestigen in leeggekomen boerderijen.

LEEFBAARHEID

De inwoners van Bronckhorst staan in 2030 klaar voor elkaar in een nieuwe vorm van Naoberschap die wij benoemen als “Rentmeesterschap”. Levendige dorpen hebben, waar mogelijk, krachtcentrales waarin combinaties worden gemaakt van voorzieningen en activiteiten, bepaald door initiatieven en behoeften van eigen inwoners. De voorzieningen die draagvlak nodig hebben van een groter inwonertal worden geclusterd in de drie grootste kernen. Bronckhorst zet blijvend in op de ontwikkeling van haar jongste inwoners door de kwaliteit van scholen boven de kwantiteit te stellen.

DUURZAME ONTWIKKELING

De overheid gaat ruimte geven aan de kaders waarmee duurzame energiewinning door de inwoners en bedrijven gestimuleerd wordt. In Bronckhorst denken we hierbij niet aan windenergie in de huidige vormgeving, maar aan ontwikkelingen in de vorm van b.v. zonne-energie en biogas. Ook energiebesparing en energieneutraal bouwen zullen we stimuleren.

WERK

De gemeente gaat door promotie van Bronckhorst, innovatieve bedrijven (met name dienstverlening) en jonge gezinnen naar de gemeente halen. De nieuwe werkgelegenheid ontstaat in de zorg en wellness sector. Bronckhorst wil verder ruimte geven aan een kenniscentrum voor stageplaatsen, bedrijven en opleidingen met een baangarantie voor mbo-ers op het gebied van zorg en techniek

JONGEREN EN OUDEREN

Bronckhorst is in 2030 een aantrekkelijke gemeente voor jonge gezinnen die zich willen settelen en voor startende mbo-ers die een baangarantie hebben in de gemeente. De voorzieningen voor zowel jongeren als ouderen zijn voldoende aanwezig op korte tot middellange afstand. Voor de jonge gezinnen is er goed kwalitatief onderwijs en betaalbare kinderopvang gegarandeerd. Bij het voorzieningenniveau spelen regionale samenwerking en de centrumgemeenten Doetinchem en Zutphen een belangrijke rol.

WONEN EN ZORG

Het aantal woningen wordt gehandhaafd met het oog op de demografische ontwikkelingen van krimp en stabilisatie. Voor de veranderende woningbehoefte wordt eerder gedacht aan inbreiding en vervanging in plaats van uitbreiding om de landschappelijke kwaliteiten niet aan te tasten en de duurzaamheid van de kernen ook voor de langere termijn vast te houden en te versterken. Daarbij zijn levensloopbestendige woningen het uitgangspunt. Bronckhorst ziet kansen voor nieuwe bedrijvigheid in de vorm van nieuwe woonvormen als zorghotels en zorgboerderijen.

RECREATIE EN CULTUUR

In het Bronckhorst van 2030 zijn zeer uiteenlopende toeristische en culturele voorzieningen passend bij het karakter van de streek (rust, ruimte en onthaasting). Bepaalde culturele voorzieningen worden samen, in regionaal verband of met de centrumgemeenten, ontwikkeld. Het motto is T-huis voor beleving met daarbij passende arrangementen voor binding en ontmoeting. Bronckhorst geeft daarbij ruimte aan bezoekers en eigen inwoners voor het gebruik van de recreatieve voorzieningen.

Blijvend Bronckhorst!

Bijlage 1. Bronnenlijst

- Megatrends Nederland, Adjiedj Bakas, 2005.
- Bevolkingsprognose Gelderland 2007, Provincie Gelderland, februari 2007.
- Toekomstverkenning vrijwillige inzet 2015, Sociaal en Cultureel Planbureau, juni 2007.
- Bevolkingsdaling, gevolgen voor bestuur en financiën, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor de Financiële Verhoudingen, maart 2008.
- Trendrapport Toerisme & Recreatie Achterhoek, GOBT, december 2006.
- Ruimte voor Ondernemen tot 2040, SER Gelderland, januari 2008.
- Gemeente Bronckhorst, Kansen benutten in Bronckhorst; economisch beleid 2006 - 2010, 22 juni 2006.
- Gemeente Bronckhorst, concept Woonvisie, 15 april 2008.
- Gemeente Bronckhorst, Wmo-beleidsplan 2008 - 2011.

Bijlage 2. Uitslag stemmen toekomstvisie

Tijdens een bijeenkomst op 15 december 2008 zijn de drie scenario's gepresenteerd aan de medewerkers van de gemeente. Door middel van groene (voor) en rode (tegen) stembriefjes konden zij zich uitspreken over de scenario's. Tijdens de informatieavond voor nieuwe inwoners op 16 december 2008 en de nieuwjaarsbijeenkomst op 5 januari 2009 is aan de aanwezigen gevraagd dit ook te doen. Verder is inwoners gevraagd via de gemeentelijke website hun mening te geven. De resultaten hiervan worden hierna weergegeven.

Stemmen

	Scenario 1		Scenario 2		Scenario 3		Totaal
	Rood	Groen	Rood	Groen	Rood	Groen	
Medewerkers 15-12	5	6	0	17	18	0	46
Medewerkers 16-12	6	1	2	2	2	7	20
Medewerkers 17-12	1	2	0	2	3	1	9
Medewerkers 23-12	2	5	3	5	8	2	25
Subtotaal medewerkers	14	14	5	26	31	10	100 (27%)
	14%	14%	5%	26%	31%	10%	
Infoavond nieuwe inwoners 16-12	26	12	4	26	24	20	112
Website	14	2	1	6	3	10	36
Nieuwjaarsreceptie 5 januari 2009	24	11	7	44	26	17	129
Subtotaal inwoners	64	25	12	76	53	47	277 (73%)
	23%	9%	4%	27%	19%	17%	
Totaal	78	39	17	102	84	57	377
	21%	10%	5%	27%	22%	15%	100%

Toelichting

In totaal zijn er 377 stemmen uitgebracht. Daarvan is 27% afkomstig van het personeel (100 stemmen) en 73% van de inwoners (277 stemmen).

Van de medewerkers is de groene stem het meest naar scenario 2 (26%) gegaan, terwijl scenario 3 de meeste rode stemmen heeft gekregen (31%).

De inwoners hebben hun groene stem eveneens het vaakst op scenario 2 uitgebracht (27%), maar de rode stem is merendeel gegaan naar scenario 1 (23%).

De einduitslag is dat de groene stem het meest op scenario 2 (27%) uitgebracht is en de rode stem op scenario 3 (22%), op de voet gevolgd door scenario 1 (21%).

NB: Er zijn 179 rode stemmen uitgebracht en 198 groene stemmen.

Bijlage 3. Reacties op de drie scenario's

Reactie van het college d.d. 21 oktober 2008

Het college heeft als eerste gereageerd op de drie omschreven scenario's in een werkatelier van 21 oktober 2008. Zij reageerden eerst op de trends en de resultaten uit de eerste ronde met expertgroepen. Het groeiscenario werd beleefd als 'tegen de stroom in' en in relatie tot de autonome ontwikkelingen gezien als een wat ongeloofwaardig scenario. Daarbij werd de kwalitatieve invulling van de groei gemist. Het krimpscenario was onbespreekbaar. Het college vormde haar visie aan de hand van een keuze voor goede dingen uit de drie scenario's:

Landschap en Landbouw

Actief beleid voor het behoud van het landschap, inzetten karakter landschap, beperkte schaalvergroting, bedrijven in leegstaande boerderijen, duurzame energie, innovatie!

Leefbaarheid

Voorzieningen in elke kern, levendige kernen, flexibele voorzieningen/flexibel medegebruik, maatwerk en duurzame ontwikkelingen.

Recreatie, toerisme, cultuur en ontspanning

Meer variatie en meer innovatief, slecht weer voorziening, ontschotten van voorzieningen en koesteren van vrijwilligers.

Wonen en zorg

Wonen en werken combineren, ouderen middenin de kern, combinatie wellness/zorg, woningbouw noodzakelijk in de wonen/zorg.

Werk

ICT glasvezel, landbouw grootschalig accepteren, wonen/werken, innovatie kenniscentrum, recreatie/toerisme en zilvereconomie.

Jongeren en ouderen

Aantrekken jongeren, kernen verjongen, jong en oud combineren.

Reactie van de expertgroepen d.d. 22 oktober 2008

De resultaten van de ateliers met expertgroepen (maatschappij, economie en ruimte) hebben veel informatie en ideeën opgeleverd voor de toekomstvisie. Ook is er veel gesproken over wat er kan gebeuren als er helemaal geen actie wordt ondernomen. De scenarioringingen verbonden met de kennis van de expertgroepen, leveren per richting een goed beeld op van de ontwikkel mogelijkheden.

Scenario 1: Innovatief ontwikkelen

De gemeente Bronckhorst beschikt over veel mogelijkheden die een trekker kunnen zijn voor innovatie en vernieuwing. Het mooie landschap met rust en ruimte biedt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en startende ondernemers. Bovendien is de gemeente Bronckhorst centraal gelegen ten opzichte van de kenniscentra in Twente, Nijmegen en Wageningen. De landschappelijke kwaliteiten bieden veel mogelijkheden.

Op economisch vlak kent de gemeente Bronckhorst een aantal bedrijven dat zich innovatief mag noemen. Door ambachtelijk vakmanschap in combinatie met vernieuwende producten, die op weinig andere plekken worden gemaakt, heeft de gemeente iets unieks te bieden.

Mede door de mentaliteit van zijn inwoners is dit hier mogelijk. Grootschalige bedrijvigheid behoort echter niet tot de mogelijkheden in de gemeente Bronckhorst, dit is in conflict met het landschap.

Ook agrarische bedrijven komen onder druk te staan. Schaalvergroting is een van de weinige middelen om als boer nog een winstgevende onderneming te blijven. In combinatie met het landschap behoort dit niet overal tot de mogelijkheden. Nieuwe wijzen van landbouw, in harmonie met de natuur, zouden een welkome oplossing zijn.

Door ontgroening en een laag aanbod van bedrijven voor hoger opgeleiden is het op dit moment moeilijk voor de gemeente Bronckhorst om hoger opgeleide jongeren met of zonder startend gezin aan zich te binden. Voor de jongere zijn er vanaf de middelbare school al weinig mogelijkheden. Voor stageplaatsen moet men vaak al uitwijken naar elders.

De leefbaarheid in de (kleine) kernen staat onder druk. Het wordt steeds moeilijker om het huidige systeem van verenigingsleven en voorzieningen in stand te houden. De meeste verenigingen worden geconfronteerd met een teruglopend aantal leden en de deelname aan activiteiten neemt af. Dit komt deels doordat het huidige systeem niet meer voldoet aan deze tijd. Mensen werken van 's ochtends tot 's avonds en hebben vervolgens nog een gezin om voor te zorgen. Gemeenschapszin en vrijwilligerswerk komen hierdoor onder druk te staan.

Het authentieke landschap van de gemeente Bronckhorst biedt veel mogelijkheden voor toeristische en recreatieve activiteiten. Deze eigenschappen worden echter niet optimaal benut. Door innovatie kan hier een nieuwe impuls aan worden gegeven. Weliswaar kun je heel mooi fietsen in de gemeente Bronckhorst, maar tegenwoordig stellen mensen ook andere eisen aan hun vrijetijdsbesteding. Ook cultuur kan een belangrijke trekker zijn.

De scenariorijsrichting

De gemeente is zich er van bewust dat innovatie een goed alternatief is om de opkomende trends en ontwikkelingen tegenwicht te bieden en ziet in dat de trends het noodzakelijk maken om op een andere wijze naar zaken te kijken. Men realiseert zich dat niet alles in stand kan worden gehouden en dat er keuzes moeten worden gemaakt.

De gemeente Bronckhorst beschikt over een aantal eigenschappen dat het mogelijk maakt zich te richten op innovatieve ontwikkelingen. Een deel van deze ontwikkelingen zijn er al, er wordt alleen onvoldoende profijt uit gehaald.

Er zijn diverse bedrijven in de gemeente Bronckhorst die al op een innovatieve wijze kwalitatief hoogstaande producten realiseren. Deels door bescheidenheid (als onderdeel van de mentaliteit van de Bronckhorster) wordt hier nog te weinig mee gedaan. Door het profileren van deze bedrijven als onderdeel van de gemeente Bronckhorst krijgt de gemeente het imago van een innovatief klimaat voor bedrijven. Doordat deze bedrijven zich promoten bij bijvoorbeeld onderwijsinstellingen buiten de gemeentegrenzen ontstaan er contacten tussen hoger onderwijsinstellingen en de innovatieve bedrijven in de gemeente. Dit werkt door op andere bedrijven in de regio en zo ontstaat er een innovatief vestigingsklimaat. Bovendien is er voor jongere hoogopgeleide mensen weer reden om naar de gemeente Bronckhorst te komen, en niet alleen voor het werk, maar ook voor het wonen. De gemeente biedt deze bedrijven toegang tot bijvoorbeeld glasvezel en betere ontsluiting. Door deze benadering plaatst de gemeente Bronckhorst zich centraal ten opzichte van de drie valley's; Food valley in Wageningen, Tech valley in Twente en Health valley in Nijmegen. De drie eigenschappen van deze valley's passen perfect in de gemeente Bronckhorst. Food in relatie tot de landbouw, Tech in relatie tot de innovatieve bedrijven en Health in de innovatieve zorginstellingen die de gemeente Bronckhorst rijk is. Bedrijven richten een kenniscentrum op om van elkaars expertise te leren en om te netwerken. De

gemeente investeert (mede) in voorzieningen die ook gedurende langere tijd het gebied (economisch) vitaal houden.

Door de grotere instroom van jonge gezinnen en hoger opgeleiden worden de kernen leefbaarder. Helaas heeft dit geen effect op de bestaande verenigingen die nog opereren vanuit een principe uit de vorige eeuw. Ook het verenigingsleven moet innoveren om op een andere wijze bij te dragen aan de gemeenschapszin en leefbaarheid. Sportverenigingen worden ondergebracht bij scholen en geïntegreerd in de lesdag. Ontmoeting speelt een belangrijke rol. Senioren kunnen door de voorzieningen in de kernen blijven wonen.

De gemeente accepteert het feit dat niet in elke kern elk type voorziening in stand kan worden gehouden. Het maakt daarom een keuze en stelt per kern vast wat voor type voorziening daar kan blijven. Dit zal als gevolg hebben dat niet elke kern meer één of meerdere scholen kan onderhouden en dat men voor bepaalde activiteiten naar naburige kernen moet. Door toenemende mobiliteit en flexibiliteit wordt dit niet als een probleem ervaren.

Bijkomend voordeel is dat nu niet elke kern een scala aan voorzieningen heeft en er meer energie en financiën kunnen worden gestoken in de voorziening die overblijft. Dit komt de kwaliteit en efficiency ten goede.

Ook al is er een toenemende vraag naar starterswoningen en woningen in het algemeen, met het landschap wordt voorzichtig omgesprongen. Dit is immers de kwaliteit van de gemeente Bronckhorst. Wonen en werken wordt gecombineerd zodat er op de huidige bedrijventerreinen plaats ontstaat voor woningbouw. Aan bedrijven wordt de mogelijkheid geboden om hun intrek te nemen in leegstaande boerderijen, met als eis dat zij bijdragen aan onderhoud van het landschap. De agrarische bedrijven worden geclusterd zodat er minder grote afstanden hoeven worden afgelegd. Door schaalvergroting zijn er alleen nog zeer grote boerenbedrijven aanwezig die functies hebben gebundeld. De landbouw is minder versnipperd en dit komt het landschap ten goede.

Een groeiend aandeel aan senioren (die veel geld te besteden hebben) trekken naar de gemeente Bronckhorst. Ook zij willen hun vrije tijd optimaal besteden en hebben hierdoor geen tijd of zin om als vrijwilliger op te treden. Door ICT toepassingen kunnen ouders ten dele langer in hun woning blijven wonen, maar op een bepaald moment wordt het noodzakelijk om de woning te verlaten en in één van de zorginstellingen te gaan wonen.

De gemeente is zich er van bewust dat van alleen toerisme en recreatie bepaalde kernwaarden niet behouden kunnen blijven. Een combinatie van innovatieve ontwikkelingen, toerisme en recreatie is wenselijk.

Scenario 2: Duurzaam handhaven

Behouden en bewaren van wat goed is aan de gemeente Bronckhorst. Maar wel met het oog op ontwikkelingen en trends die op de gemeente af komen. De kracht van de gemeente Bronckhorst bestaat voornamelijk uit de inwoners (loyaal, gemeenschapszin, mentaliteit en integriteit) en de gebiedseigenschappen (rust, ruimte en natuur). Mede door deze eigenschappen is de gemeente Bronckhorst ook een trekker voor toeristen, senioren en voor mensen elders uit het land die rust en ruimte zoeken.

De mentaliteit van de inwoner van deze gemeente (voortkomend uit de mentaliteit van de Achterhoek) wordt als een goede karaktereigenschap gezien, die doorwerkt in de gemeenschapszin, maar ook in de wijze van werken en ondernemen. Enerzijds betekent dit dat er hard gewerkt wordt en met veel inzet, anderzijds betekent dit dat bescheidenheid ook hoog in het vaandel staat. Gemeenschapszin is belangrijk voor de leefbaarheid van de

kernen, maar dit komt onder druk te staan door de toenemende individualisering en door de ontgroening van het platteland.

Landbouw maakt een groot onderdeel uit van dit gebied. Door een aantal economische ontwikkelingen is het voor de boeren steeds meer noodzakelijk om tot schaalvergroting over te gaan. Dit conflicteert op een gegeven moment met de belangen van het landschap (als toeristische trekker).

De scenariorijsrichting

Deze scenariorijsrichting is er op gericht het bestaande wat goed is aan de gemeente Bronckhorst te behouden op een duurzame wijze. De gemeente zal inzetten op het behoud van het karakter van de streek en het landschap zal in grote mate behouden blijven. Dit betekent niet dat er voor de agrariërs geen ruimte meer is, maar schaalvergroting van boerenbedrijven zal in grote delen van de gemeente niet toegestaan zijn.

De gemeenschapszin in de gemeente Bronckhorst is een groot goed. Maar door de toenemende vergrijzing en ontgroening zal deze steeds meer onder druk komen te staan. De kernen hebben moeite om hun voorzieningen in stand te houden. Omdat belangrijk wordt gevonden dat elke kern zijn eigen voorziening kan behouden, wordt er beleid ontwikkeld om dit mogelijk te maken. Door duurzaam beleid te ontwikkelen kunnen door medegebruik/flexibel gebruik de dorpshuizen of gemeenschapscentra in stand blijven.

Het verenigingsleven komt onder druk te staan. Maar omdat men het belangrijk vindt dat dit wordt behouden voor de (kleine) kernen, doet de gemeente aan stimulerend/ faciliterend beleid om dit te blijven behouden. Weliswaar in een andere vorm en met minder activiteiten, maar de mogelijkheid tot ontmoeting blijft geboden. Er blijven alleen nog verenigingen over die gecombineerde activiteiten aanbieden voor alle leeftijdsgroepen.

Door de ontgroening neemt het aandeel jongeren en jonge gezinnen af. De gemeente Bronckhorst heeft niet de goede middelen om deze jongeren en hoog opgeleiden aan zich te blijven binden. Door het inzetten op behoud van het aantrekkelijke landschap, rust en ruimte hoopt de gemeente dat jongeren op termijn (bijvoorbeeld na hun 35ste) weer terugkeren naar de gemeente. Men richt zich op lager en middelbaar opgeleiden die men wat te bieden heeft. De gemeente realiseert zich dat zij niet de juiste eigenschappen heeft om hoger opgeleiden aan zich te binden.

De werkgelegenheid die er is, blijft behouden. Deze bedrijven bieden banen aan voor lager en middelbaar opgeleiden. Het aantal arbeidsplaatsen is niet bijzonder groot, maar het biedt een deel van de inwoners de mogelijkheid hier te werken. De gemeente biedt bestaande bedrijven de mogelijkheid om zich (met behoud van het landschap) uit te breiden. Deze bestaande bedrijven voelen zich verbonden met de streek en zijn voor ambachtelijk vakmanschap afhankelijk van de inwoners in de regio. De bedrijven worden door de gemeente, waar nodig, gefaciliteerd en gestimuleerd.

Woningbouw wordt op bepaalde plaatsen toegestaan. Door het inkrimpen van de bevolking en behoud van de eigenschappen van het gebied wordt er niet grootschalig gebouwd. Waar mogelijk wordt zoveel mogelijk aan inbreiding gedaan, in plaats van uitbreiding. Hierdoor is er echter weinig plaats voor startende gezinnen op de woningmarkt, met als resultaat dat zij vaak verhuizen naar Doetinchem of een andere stad in de regio. De gedachte is dat zij op latere termijn terugkeren. Voor senioren en mensen met een beperking zijn de woningen levensloopbestendig zodat zij 'van de wieg tot het graf' in hun eigen woning kunnen blijven. Bouw van appartementen en andere voorzieningen voor senioren is hierdoor minder noodzakelijk.

Het landschap is een belangrijk onderdeel van het gebied en is ook een trekker. Beleid is dat het landschap in stand wordt gehouden en dat het authentiek blijft. Toeristische en recreatieve bedrijven zijn toegestaan, maar niet op grote schaal. Op enkele plekken is er plaats voor zorgboerderijen, omdat deze geen grote impact hebben op het landschap.

Scenario 3: Krimp in goede banen leiden

Dit scenario werd door de expertgroepen onvoldoende inspirerend geacht om er inhoudelijk op te reageren.

Reactie van de Raad d.d. 20 november 2008

De raadsleden hebben in een werksessie gereageerd op de drie scenario's. Zij deden dit door bij elk scenario op kaartjes aan te geven hoe zij tegenover de elementen uit de scenario's stonden.

In het schema hieronder zijn de reacties van de raad weergegeven. De opmerkingen vormen een verdieping op de aangegeven onderwerpen van de visie. De kolom 'Geld' geeft aan hoe belangrijk de raad het onderwerp beleeft.

Raadsreactie Scenario 1

De raad gaf de volgende inspirerende titels weer voor het groeiscenario:

- Stroomopwaarts.
- Deur donderen.
- Sneltrain.
- Roeien tegen de stroming in.
- Met volle kracht vooruit.

Landschap en Landbouw

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Schaalvergroting en innovatie	<ul style="list-style-type: none"> • Schaalvergroting heeft ook nadelen, het leidt niet altijd tot meer werkgelegenheid. • 3.000 meer inwoners is te weinig. • Grootschaligheid is niet in verhouding tot wat men wil bereiken, dus realisatie met een veel groter inwoneraantal. 		2 x € 50,—
Clustering			
Grootschalige duurzame energie		<ul style="list-style-type: none"> • Extra aandacht grootschalige duurzame energiewinning. • Mobiliteit/infrastructuur ontbreekt. • Nieuwe natuur, bij alle drie de scenario's. • Regionaal bedrijventerrein. • Woon- en leefklimaat aantrekkelijk belangrijk (betaalbare woningen) • Aanpak van het onderwijs -> kijken naar hoger onderwijs. Op een hoger niveau een plan voor maken. 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Een grote voorziening. • Groei: heb je volume om te vergroten. 	
--	--	---	--

Leefbaarheid

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Marktwerking zorg en voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • Marktwerking is niet leefbaarheid. • Marktwerking niet in combinatie met zorg en voorzieningen. • Is marktwerking zorg en voorzieningen wel nodig? Past meer onder kopje werk. Marktwerking zorgt niet voor leefbaarheid. Gemeente moet leefbaarheid faciliteren. • Marktwerking nodig voor gemeente van 40.000 inwoners. • Idem wellness (moeite mee). 	<ul style="list-style-type: none"> • Marktwerking zorg en voorzieningen in combinatie met stimulering via de overheid. 	1 x € 50,—
Nieuw naoberschap			2 x € 50,—
Spreiding soortgelijke voorzieningen		<ul style="list-style-type: none"> • Commune/ kibboetsachtige leefvormen. • Vier-seizoenen accommodatie. • Aantrekkelijk, maar ook vooral betaalbaar en bereikbaar woon/leefklimaat (openbaar vervoer verbeteren) betere mobiliteit. • Vervoer/hoger onderwijs. • Meer elementen die je op hoger niveau moet nemen. 	2 x € 50,—

Werk

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Innovatie		<ul style="list-style-type: none"> • Goed OV. 	1 x € 50,—
Promotie vestigingsklimaat			3 x € 50,—
Kennisnetwerken		<ul style="list-style-type: none"> • Meer industrie/werkgelegenheid. 	1 x € 50,— 1 x € 500,—

Jongeren/ouderen

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Aantrekkelijk woongebied	<ul style="list-style-type: none"> • Expansie? Geeft druk op landbouw, kan strijdig zijn. 		2 x € 50,— 2 x € 500,—
Goede voorzieningen		<ul style="list-style-type: none"> • Hbo Doetinchem. • Sterkere relatie tussen verjonging en 	1 x € 50,— 1 x € 500,—

		werkgelegenheid.	
		<ul style="list-style-type: none"> • Verbreding= vitaliteit in buitengebied. 	

Recreatie & Cultuur

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Variatie en innovatie			
Aantrekking toeristen		<ul style="list-style-type: none"> • Evenemententaptoe, kortdurende evenementen. • Sportlandschap, grootschalige sport, klein papendal. 	
Wellnesslandschap	<ul style="list-style-type: none"> • Wellnesslandschap weg. 		

Wonen en Zorg

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Toename woningen			1 x € 50,—
Combinatie zorg en wellness			
Wonen en werken			

Raadsreactie Scenario 2

De raad gaf de volgende inspirerende titels weer voor het tweede scenario:

- Kernkrachtvariant.
- Bronckhorster maat.
- Blijvend Bronckhorst.
- Dynamiek door ontwikkeling.
- Centrum van het platteland.
- Bronckhorst bruist.
- De dynamiek van de regio.

Landschap en Landbouw

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Schaalvergroting		<ul style="list-style-type: none"> • Verbreden 	1 x € 500,—
Duurzame energie		<ul style="list-style-type: none"> • Naar totale zelfvoorziening, voor duurzaam, beperkt bio. • Grotere inzet duurzame energie 	1 x € 50,—

Leefbaarheid

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Rentmeesterschap		<ul style="list-style-type: none"> • Sterke verenigingen met vrijwilligers. • Sportvoorzieningen. • Naoberschap stimuleren. 	1 x € 50,— 1 x € 500,—
Drie grote kernen	<ul style="list-style-type: none"> • Drie grote kernen weg 		1 x € 500,—
Kerncentrales en combinaties voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • Kerncentrales en combinaties van voorzieningen weg; voorzieningen daar waar vraag is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor nieuwe leefvormen, commune/ kibboetsachtige leefvormen 	

Werk

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Baangarantie in zorg en techniek			
Promotie innovatie bedrijven / jonge gezinnen	<ul style="list-style-type: none"> • Geen garantie. • Tegen protectionisme. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voor vernieuwende initiatieven. 	2 x € 50,— 1 x € 500,—
Nieuwe werkgelegenheid			2 x € 50,—

Jongeren/ouderen

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Aantrekkelijk voor jonge gezinnen		<ul style="list-style-type: none"> • Ook aantrekkelijk voor oudere, nieuwe inwoners. 	1 x € 50,— 1 x € 500,—
Onderwijs en kinderopvang		<ul style="list-style-type: none"> • Uitgebreidere HBO in Doetinchem. 	1 x € 500,—
Voldoende jongeren/ouderen voorzieningen			1 x € 50,—

Recreatie & Cultuur

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
T- huis			
Zeer uiteenlopende voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer uiteenlopende voorzieningen weg. • Niet zeer uiteenlopend. • Kwaliteit gaat voor kwantiteit. 		1 x € 500,—
Toerisme en inwoners			

Wonen en Zorg

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Stop groei woningaanbod		<ul style="list-style-type: none"> • Baangarantie/ zorggarantie. • Verstevigen positie huidige zorgcentra. 	
Zorghotels en zorgboerderijen	<ul style="list-style-type: none"> • Geen uitbreiding zorghotels. 		1 x € 50,—
Levensloop-bestendige woningen	<ul style="list-style-type: none"> • Geen levensloop-bestendige woningen. 		

Raadsreactie Scenario 3

De raad gaf de volgende titels weer voor het krimpscenario:

- Ambitie-arm.
- 70+/- Terug in de tijd.
- Rust roest.
- Krimp-Groei.

Landschap en Landbouw

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Stop grootschalige landbouw	<ul style="list-style-type: none"> • Geen stop grootschalige landbouw. 		
Nevenactiviteiten		<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente initiatief nemen in 	

		faciliteren en stimuleren in kwaliteit, nevenactiviteiten en duurzame energie. <ul style="list-style-type: none"> • Nevenactiviteiten (moeten) zijn landbouw en landschap gebonden. 	
Eigen initiatief duurzame energie		<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente moet nadrukkelijk een actieve rol hebben op gebied duurzame energie en milieu. 	

Leefbaarheid

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Naoberschap		<ul style="list-style-type: none"> • Impuls naoberschap. • Actief naoberschap bij inburgering. 	
Voorzieningen clusteren in Hengelo	<ul style="list-style-type: none"> • Geen voorzieningen clusteren in Hengelo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grotere voorzieningen clusteren in grote kernen. 	
Invloed bewoners op bestaande voorzieningen			2 x € 50,—

Werk

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Geen promotie - geen groei	<ul style="list-style-type: none"> • Niet/geen promotie - geen groei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wel kwalitatieve groei. 	
Instandhouding werkgelegenheid			
Initiatieven zorgvoorzieningen			2 x € 50,—

Jongeren/ouderen

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Aantrekkelijk voor huidige bewoners			1 x € 50,—
Geen extra voorzieningen		<ul style="list-style-type: none"> • Wel extra ouderenvoorzieningen. • Bij geen voorzieningen zorgdragen voor goed openbaar vervoer. 	

Recreatie & Cultuur

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Hengelo: recreatief centrum	<ul style="list-style-type: none"> • Hengelo moet geen recreatief centrum worden. 		
Combinaties toerisme, recreatie en landbouw			
Initiatief bewoners		<ul style="list-style-type: none"> • Invloed bewoners en bezoekers op voorzieningen. 	

Wonen en Zorg

	Opmerkingen Rood	Groen	Geld
Krimp woningbouw			
Woon- zorgcombinaties & starterswoningen		<ul style="list-style-type: none"> • Woningbouw kwalitatief aanpassen aan bevolking. 	1 x € 50,—
Mantelzorg stimuleren			

Bijlage 4. Procesverloop

Onderstaand wordt de wijze van totstandkoming van deze toekomstvisie weergegeven. Het procesverloop biedt tevens inzicht in wie betrokken zijn geweest bij de totstandkoming.

Het proces om te komen tot een Toekomstvisie is als volgt verlopen:

- Op 20 mei 2008 was er een speciale startbijeenkomst over de Toekomstvisie. De bijeenkomst was voor inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en medewerkers en het bestuur van de gemeente. Ongeveer 75 mensen woonden de startbijeenkomst bij die in het teken stond van een inspirerende toekomstbijdrage van Nederlands bekendste trendwatcher, Adjiedj Bakas.
- De gemeenteraadsleden bezochten half mei zeventien Bronckhorster basisscholen (verschillende groepen) om lege droomwolken te brengen. De jeugd heeft immers de toekomst! Daarom zijn ook zij bij het denken over de toekomst betrokken. De gemeenteraadsleden vroegen aan de kinderen om hun eigen (droom)toekomst te verbeelden met een tekening, gedicht of opstel. Medio juni haalden de raadsleden de ingevulde wolken weer op bij de scholen. De droomwolken waren te bewonderen tijdens de zomertour.
- Met een speciale ansichtkaartenactie in huis-aan-huisblad Contact vroeg de gemeente aan inwoners om mee te denken over de Toekomstvisie. Op een ansichtkaart konden zij aangeven waar zij trots op zijn in de gemeente Bronckhorst. En daarnaast wat volgens de inwoners nog meer aandacht nodig heeft in de gemeente. Tot 1 juni 2008 kon deze kaart naar de gemeente gestuurd worden. De resultaten van de ansichtkaartenactie werden tijdens de zomertour gepresenteerd.
- Voor het maken van de toekomstvisie is, onder andere, de deskundige en belangrijke inbreng gevraagd van een groot aantal instanties waar al mee samengewerkt werd op vele gebieden. In de periode van 21 mei tot en met 27 juni 2008 waren partners uitgenodigd om samen met de wethouders in zogenaamde expertgroepen te bespreken wat de mogelijke kansen en problemen zijn die de gemeente Bronckhorst de komende jaren tegen komt. Dit waren bijvoorbeeld: de Kamer van Koophandel, ouderenbonden, Land- en Tuinbouw Organisatie, het Bronckhorster Ondernemersplatform, VVV en Natuurmonumenten. Deze verkenning gebeurde aan de hand van allerhande trends en ontwikkelingen, waarbij één expertgroep de vraagstelling vanuit de ruimte benaderde, één vanuit de economie en de derde vanuit de maatschappij.
- De data van de verschillende bijeenkomsten:
 - 26 mei en 5 juni 2008 - expertgroep Ruimte.
 - 27 mei 2008 - expertgroep Maatschappij.
 - 28 mei en 16 juni 2008 - expertgroep Economie.
- Burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden trokken in de week van 30 juni tot en met 4 juli 2008 met speciale zomeravondbijeenkomsten langs Vorden, Hengelo, Steenderen, Zelhem en Hummelo. Er was ook tijd om met elkaar over de uitkomsten te discussiëren. Tijdens de bijeenkomsten stond een aantal activiteiten op de agenda, waaronder de prijsuitreiking van de droomwolken, de presentatie van de bevindingen van de expertgroepen Ruimte, Economie en Maatschappij, de presentatie van de resultaten van de ansichtkaartenactie, groepsdiscussies met inwoners, een hapje, drankje en muziek. In totaal woonden circa 200 kinderen de zomertour bij en 70 volwassenen.
- Op 23 september 2008 besprak de gemeente de sterkte/zwakte analyse met de dorpsbelangenorganisaties. De resultaten van de ansichtkaartenactie en de expertgroepen waren input voor deze zogenaamde sterkte/zwakte analyse (SWOT). Deze analyse geeft inzicht in de voornaamste kansen en problemen voor de gemeente, gezien de ontwikkelingen en trends die op de gemeente af komen. De drie expertgroepen Ruimte, Maatschappij en Economie hadden drie SWOT-analyses ontwikkeld. Tijdens de bijeenkomst op 23 september 2008 werd een nieuwe SWOT-

analyse gepresenteerd, dit was een combinatie van de drie eerdere SWOT-analyses. Vanuit de gecombineerde SWOT-analyse zijn drie richtingen ontstaan voor de toekomstvisie:

- Vernieuwen.
- Aanpassen.
- Behouden.

- Aan de drie richtingen is vorm gegeven door er drie scenario's van te maken. Deze werden op 21 oktober 2008 in een werkatelier door het college bediscussieerd. Naar aanleiding hiervan zijn de drie scenario's aangepast. Een voorkeur wordt uitgesproken voor het tweede scenario; duurzame ontwikkeling.
- Op 22 oktober 2008 zijn de drie aangepaste scenario's aan de expertgroepen gepresenteerd. Hieruit volgde weer een aanpassing van de drie scenario's. Er is wederom een voorkeur voor het tweede scenario.
- Op 20 november 2008 werd er een raadsbijeenkomst georganiseerd. Hierin waren de drie scenario's op grote borden weergegeven. De raadsleden moesten per scenario aangeven wat zij wel en wat zij niet wilden in de scenario's.
- Op 15 december 2008 is er een bijeenkomst met de medewerkers georganiseerd. Hierin wordt de gelegenheid gegeven aan de werknemers hun voorkeur uit te spreken.
- Op 16 december hebben nieuwe inwoners tijdens de informatie-avond voor nieuwe inwoners gelegenheid gekregen om hun voorkeur kenbaar te maken.
- Daarnaast is er op 5 januari 2009 een nieuwjaarsbijeenkomst waar inwoners hun mening kunnen geven. Er bestaat ook de mogelijkheid hun mening via de website van de gemeente door te geven.
- Uit de bijeenkomsten en inspraak van de betrokkenen is gebleken dat er een voorkeur is voor het tweede toekomstscenario, duurzaam ontwikkelen. Het College van Burgemeester en Wethouders wil daarom deze toekomstvisie door de Raad laten vaststellen.